

Оксана Анатоліївна Бородіна

канд. наук з держ. упр.

ORCID 0000-0001-7469-9529

e-mail: o.borodina@i.ua,

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Постановка проблеми. Реформа децентралізації, яка проходить в Україні з 2014 року, змінює не тільки адміністративно-територіальний устрій (далі – АТУ) та бюджетні відносини, а й свідомість суспільства. Необхідним є об'єднання зусиль науковців, політиків, управлінців щодо забезпечення його ключових пріоритетів відповідно до сучасних трендів та для досягнення сталого розвитку. Досвід реформ у зарубіжних країнах свідчить, що саме децентралізація є суттєвим фактором демократизації та модернізації економіки, передбачає конкретні кроки щодо покращення якості життя, має чіткі рамки та концептуальне наповнення.

Процес децентралізації наразі триває та демонструє певні досягнення в Україні. Суспільні та нормативні перетворення, розпочаті в Україні, в тому числі в частині децентралізації публічної влади, потребують подальших законодавчих змін, а також бажання всіх суспільних інституцій щодо їх ефективної реалізації на основі державної ініціативи та громадської підтримки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Роботи достатньої кількості вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків присвячені проблемам ефективності соціально-економічного розвитку як окремих територій, регіонів України, так і регіонів країн світу. В цьому сенсі слід відзначити праці: Б. М. Данилишина, М. І. Долішнього, М. О. Кизима, З. С. Варналія, А. І. Мокія, Я. А. Жаліла, Е. М. Лібанової, С. А. Романюка, В. С. Куйбіди, А. Ф. Ткачука, Ю. І. Ганушака, А. В. Кузнецова, Є. Кіш та інших відомих фахівців [1-4].

Наукові аспекти інструментарію модернізації вітчизняної економіки в умовах децентралізації містяться у дослідженнях: О. І. Амоші, В. І. Ляшенка, Ю. С. Залозної, О. Ф. Новікової, Л. М. Саломатної, В. П. Вишневського, Ю. М. Харазішвілі, Н. В. Бутенко, Л. М. Кузьменко, М. О. Солдак та ін. [5-6].

У більшості публікацій вказаних авторів децентралізація публічного управління розглядається як чинник модернізації економіки, формування сприятливого регіонального економічного простору для усіх видів господарської діяльності, залучення інвестицій та людських ресурсів, генерації та просування інновацій відповідно до ринкових потреб. Відзначається також провідна роль децентралізаційних процесів для досягнення сталого розвитку, що передбачає збалансований процес змін у соціальній, економічній, екологічній сферах.

Невирішена частина проблеми. У той же час, варто констатувати, що масштабний процес децентралізаційних перетворень, що відбувається, є структурованим та має перманентний перебіг подій із відповідною спрямованістю на вирішення нагальних проблем

зміни АТУ та бюджетних відносин. Специфічні умови реструктуризації економіки України потребують адекватного нормативного реагування, невиключеними є нестандартні, але необхідні для національних умов рішення. Аналіз проведених перетворень, а також останніх нормативних актів, що розроблені та прийняті вже у поствиборних умовах в Україні, зумовили актуальність даного дослідження.

Цілі дослідження. Метою статті є аналіз актуальної нормативно-правової бази з питань реформ децентралізації, що була розроблена в Україні для вирішення нагальних питань, які виникають з перебігом децентралізаційних процесів, та обґрунтування необхідних пропозицій для успішного завершення процесу реформ АТУ.

Завданнями статті є:

– розгляд актуального стану децентралізації, аналіз законопроектів 3651-Д та 4298 з огляду на їх відповідність та ефективне вирішення поточних завдань реформи децентралізації в Україні;

– обґрунтування заходів, які необхідно вжити для підвищення ефективності процесу реформування системи публічної влади та АТУ у відповідності до Європейської хартії місцевого самоврядування.

Результати дослідження. Централізована система органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), що діяла в Україні та була успадкована з радянських часів, виявилася фрагментарною, розбалансованою, неефективною, відірваною від потреб суспільства, окремих територій та такою, що не відповідає європейським принципам районування з огляду на систему статистичних показників NUTS. Комплекс факторів, а саме: відсутність політичної волі в минулому, певних адміністративних важелів для організації ефективного функціонування ОМС у більшості територіальних громад, брак можливостей для створення сприятливого життєвого середовища, самореалізації людини, захисту її прав, гарантований Конституцією доступ до повного комплексу адміністративних послуг для кожного мешканця, незалежно від місця проживання, робить своєчасною і актуальною реформу децентралізації та територіальної організації влади в Україні.

З 2014 року здійснено низку кроків, які сфокусували увагу держави до питання згуртованості, солідарності суспільства. Ситуація щодо формування нормативної бази нової державної регіональної політики, ОМС, реформування міжбюджетних відносин має такий вигляд. У квітні 2014 року, попри зовнішній тиск та внутрішні проблеми у державі, було ухвалено урядове розпорядження №333-р «Про затвердження Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади» [7]. Передачу повноважень та бюджетних ресурсів стали здійснювати до територі-

альних громад міст обласного значення, новоутворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ), а не на рівень областей.

Цей крок мав важливе значення для згуртованості держави, адже кожна нова територіальна громада, яка виходила на прямі відносини з Державним бюджетом України, ставала новою ланкою у ланцюжку Центр-регіони. З'явилася нова для України європейська практика партнерства між сусідніми громадами, які стали укладати договори співробітництва територіальних громад. Утворення ОТГ й укладання договорів про співробітництво створює мережу вертикальних і горизонтальних зв'язків між державою та територіальними громадами в Україні, оминаючи регіональний рівень.

Такий перебіг подій став можливим завдяки ухваленню протягом 2014–2015 років кількох Законів: «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [8], «Про співробітництво територіальних громад» [9] та змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин [10].

Відбулися серйозні зміни щодо формування і реалізації державної регіональної політики та страте-

гічного планування регіонального розвитку. Положеннями прийнятого Закону «Про засади державної регіональної політики» [11] та Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року вперше єдність українського простору було визначено стратегічним завданням державної регіональної політики. Запущено політично нейтральний та прогнозований механізм фінансування регіонального розвитку за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, який має формуватися у розмірі 1% доходів Держбюджету України.

Реформи АТУ, масштабовані на усю територію країни, були також докорінними. Багато створених ще за радянських часів районів були занадто маленькими. У таких районах створили всього одну ОТГ, яка займала всю територію району. Ще у 116 районах було по 2 громади. Загалом у 44% громад представництво районними адміністраціями інтересів громади було взагалі неефективним.

Інфографіка старого районування з огляду на склад громад у районі та ефективність такого районування виглядає таким чином (рис. 1).

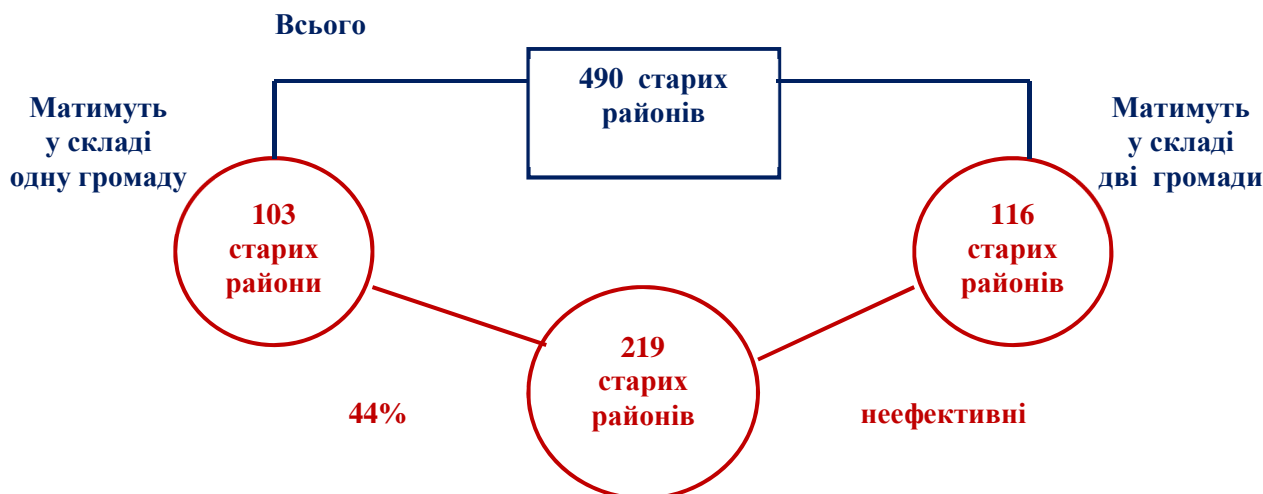

Рис. 1. Інфографіка районування адміністративно-територіального устрою за старою системою [12]

Реорганізація АТУ субрегіонального рівня утворила 136 укрупнених районів, які мають стати основою для організації і діяльності органів державної влади на місцях. Об'єднання територіальних громад, окрім інших переваг, мало наслідком підвищення бюджетної ефективності. Так, за даними Уряду, найближчі три роки економія тільки на утриманні райрад і адміністрацій складе щонайменше 1,5 млрд грн щороку.

Аналіз процесу децентралізації за період 2015–2020 років демонструє наступні цифри:

– перспективними планами формування територій громад покрито 90,3% території країни [13];

– за даними Моніторингу процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування, протягом чотирьох останніх років, починаючи з 2015 року, в Україні створено 1470 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), причому динаміка їхнього створення має стале зростання (рис. 2).

Рішення Уряду і Парламенту у 2020 році дали змогу масштабувати децентралізацію на усю країну.

Так, у червні 2020 року завершився процес створення спроможних громад, а у липні відбулося нове районування. Саме цей фундамент реформи, до створення якого Україна йшла більше шести років, складає базис, на якому слід будувати якісно нову систему ОМС.

Ідея ОТГ полягає у створенні спроможних громад, кожна з яких ефективно використовуватиме фінанси для свого розвитку. При цьому роль районів і районних рад суттєво зменшується і подекуди зовсім нівелюється. Голова райадміністрації має стати не фактичним керівником району, а представником центральної влади з наглядовими функціями.

Безперечно, субрегіональний рівень, рівень нових районів для такої держави як Україна є структурно необхідним, навіть за умов їх, можливо, проміжного терміну існування. Але, варто констатувати, що попри безліч переваг, реформи АТУ розкрили масштабний комплекс проблем, що стосуються взаємовідносин утворених рівнів публічної влади та розподілу бюджетних коштів.

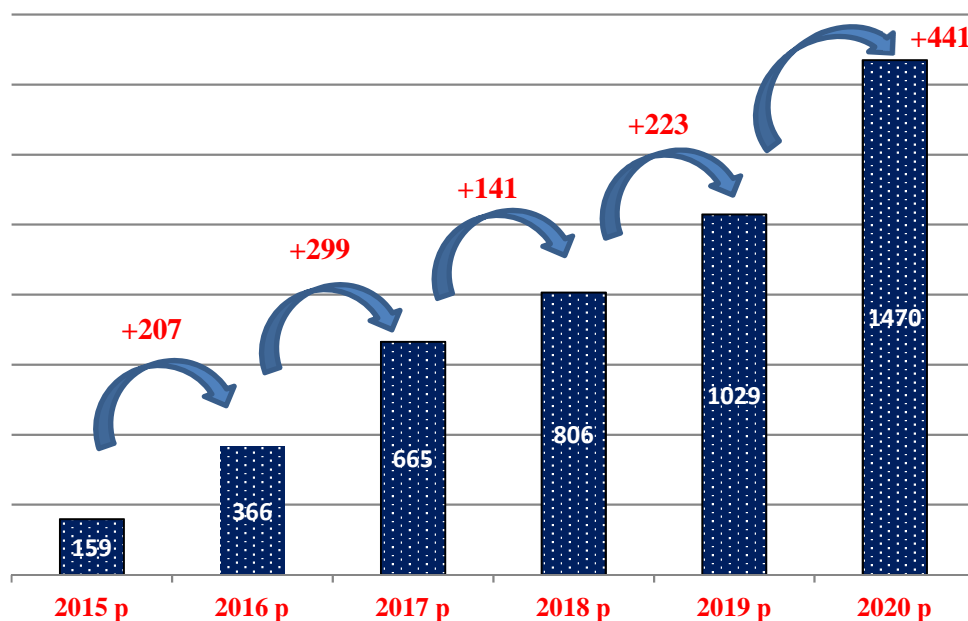

Рис. 2. Динаміка створення об'єднаних територіальних громад у 2015-2020 роках [13]

Визначальною проблемою є те, що чинне законодавство поки не пристосоване до нової системи територіального устрою. Актуальною проблематикою сучасного етапу децентралізації, окрім того, є:

- відсутній чіткий алгоритм щодо функціонування нових рад на нових територіях. Так, громадські вітчизняні та іноземні експерти, зокрема, Міністерство розвитку громад та територій, експерти з Ради Європи, Асоціація міст України тощо надають методичну допомогу для вирішення проблемних питань [14]. Наприклад, практичні посібники для громад, які мають допомогти новоствореним територіальним громадам зробити перші кроки;

- виборчий процес минув, а необхідна для роботи нормативна база чи то неприйнята, чи то йде навздогін, тобто все, що обговорювалося на численних наукових та науково-практичних заходах, не має практичного втілення;

- представництво сіл у нових радах взагалі відсутнє, тобто прямо порушується конституційна норма привселюдності місцевого самоврядування.

Суттєво впливає на ефективність реформи наявність значної регіональної диференціації показників соціально-економічного розвитку, як по країні, так і в середині регіонів, що в подальшому провокуватиме виникнення і наростання суперечностей в узгодженні економічних інтересів, що посилює економічну дезинтеграцію і соціальну напругу.

Попри плюралізм поглядів на фінансову децентралізацію, потребують вирішення питання ефективного додержання балансу у розподілі коштів, спрямованих у результаті децентралізації на розвиток базового рівня (громад) та на центральному рівні для забезпечення рішення пріоритетних задач модернізації економіки, залучення інвестицій тощо.

Невирішеними є питання розподілу повноважень та бюджетних коштів в умовах нового районування. Необхідним є комплекс заходів для мінімізації ризиків процесу змін адміністративно-територіального устрою

субрегіонального рівня у забезпеченні надання послуг, що надавалися на районних рівнях.

Потребують нормативних змін та моніторингу питання оптимальної взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування, синхронізації розвитку територіальних рівнів економіки в умовах децентралізації. Адже виконавчу владу на обласному і районному рівнях здійснюють місцеві держадміністрації, що обмежує незалежність рад та змішує функції держави і місцевого самоврядування.

Фокусом уваги мають бути загрози і ризики децентралізації та механізми відповідної протидії; актуальними наразі є прогнози щодо смарт-орієнтованості регіональних стратегічних документів на наступні періоди.

З метою конструктивного завершення чергового етапу децентралізаційних перетворень у поствиборчий період, вкрай потрібним був законопроект, який припиняє повноваження ліквідованих старих рад та регулює правонаступництво нових. Законопроектом №3651-д, прийнятим 17 листопада та підписаним 04.12.2020 р., надано можливість працювати новообраними органам місцевого самоврядування громад і районів. Він врегулює питання правонаступництва комунального і державного майна, бюджетних ресурсів, прав та зобов'язань, а також дає змогу створити районні державні адміністрації в нових районах. Зокрема, положеннями закону [15] передбачається врегулювати такі питання:

- закінчення повноважень сільських, селищних, міських голів, сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих органів, районних рад у зв'язку зі змінами в АТУ України;

- реорганізації сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих органів, районних рад як юридичних осіб публічного права, у зв'язку зі змінами в АТУ України;

- правонаступництва щодо майна, прав та обов'язків територіальних громад, території яких були

включені до територій територіальних громад, затверджених Кабінетом Міністрів України;

- правонаступництва щодо майна, прав та обов'язків районних рад, які представляли спільні інтереси територіальних громад ліквідованих районів;
- утворення та реорганізації районних державних адміністрацій, у зв'язку зі змінами в АТУ України;
- особливостей державної реєстрації щодо ОМС та РДА як юридичних осіб публічного права, у зв'язку зі змінами в АТУ України.

Вищезазначене зумовило необхідність реорганізації 490 РДА в усіх адміністративно-територіальних одиницях субрегіонального (районного) рівня України, приведення їх територіальної юрисдикції у відповідність з чинним районуванням України, а також наділення їх належною юридичною правоздатністю.

Наступним логічним кроком у впорядкуванні нормативної бази щодо децентралізації стало прийняття законопроекту 4298, який структурує повноваження та роботу місцевих державних адміністрацій (МДА) [16]. Метою законопроекту є створення правових передумов та основ для функціонування (МДА) префектурного типу до внесення відповідних змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) та приведення законодавства про МДА у відповідність із сучасними викликами та останніми реформами.

Аналізуючи положення наведеного законопроекту відповідно до положень Європейської Хартії про місцеве самоврядування, слід відзначити основні принципи європейської системи нагляду:

- законність (нагляд здійснюється лише у випадках і в порядку, що конкретно передбачені законом);
- функціональна автономія (нагляд за власними повноваженнями зазвичай має стосуватися лише питань законності, тоді як щодо делегованих повноважень він також може охоплювати питання доцільності);
- домірність (втручання має бути пропорційне інтересам, які воно захищає).

Інститут префектів, із функціями адміністративного нагляду, є інновацією національного правового поля і потребуватиме, в тому числі, внесення конституційних змін. Наразі невідомо терміни проведення наступної спроби конституційної реформи, а наведений законопроект не позбавлений дискусійних питань.

Так, одне з перших фундаментальних питань, яке виникає щодо системи нагляду, стосується органу, уповноваженого виконувати таку функцію. Завдяки своїй подвійній ролі представника держави та голови виконавчого органу районної/обласної ради, голова МДА вже становить вельми впливову фігуру в областях і районах. Доручати йому здійснення нагляду за ОМС, хоча й не суперечить Хартії в строгому сенсі цього слова, однак становить високий ризик порушення балансу влади на території внаслідок створення занадто могутнього центрального державного органу, що, таким чином, йде всупереч інтересам децентралізації.

Одночасно, доручати МДА районного рівня нагляд за ОМС також недоцільно. Після територіального об'єднання райони є все ще занадто малі для здійснення цих повноважень і своїм надмірним наглядом можуть легко поставити під загрозу досягнення децентралізації. Наприклад, у Франції префект округу відповідає за адміністративний нагляд, але надзви-

чайно важливим є обсяг цих повноважень: середня кількість ОМС у французькому окрузі становить 365, тоді як кількість працівників, що забезпечують нагляд, — у середньому 5-6. Наявна кількість ОМС у новому районі в Україні становить в середньому 13 (мінімум — 7, максимум — 20), а кількість районів — у середньому 5 на область (мінімум — 3, максимум — 7).

На практичну думку А. Ф. Ткачука, «... райони потрібні, насамперед, для організації територіальних підрозділів органів державної влади. Зважаючи на це, з'явилася дискусія, чи потрібні тоді районні ради. Думок і аргументів багато, але зараз маємо орієнтуватися на Конституцію, де районні ради передбачені. Поставити крапку у цій дискусії зможемо лише після змін до Конституції, які можна прийняти не раніше лютого 2021 року». Отже, не можна не погодитися із твердженнями про необхідність внесення нагальних змін до Конституції країни, тим більше, що до таких же висновків прийшла й Рада Європи. Вона вважає запропоновані зміни до Конституції України щодо децентралізації влади значними кроками на шляху демократизації країни, що відкривають можливості для завершення реформи децентралізації у відповідності з європейськими стандартами та найкращою європейською практикою [17].

Зміни стосовно АТУ країни, запровадження принципу повсюдності (ubiquity or omnipresence) громад та припинення існування структур району/округу та обласних голів місцевих державних адміністрацій («губернаторів») та їх заміну на більш сучасний інститут префектів, є позитивним процесом. Вважаємо, що потребує вдосконалення низка положень, зокрема:

- роз'яснити відносини між рівнями субнаціональних органів управління;
- внести зміни з метою уникнення політизації інституту префектів та забезпечити підзвітність префектів уряду з більшої частини питань, що перебувають в їхній відповідальності;
- додати принцип пропорційності відповідно до параграфу 3 статті 8 Хартії;
- спростити, раціоналізувати та роз'яснити повноваження префектів та процедуру адміністративного нагляду;
- передбачати більшу гнучкість для Президента та надати більше часу та ширші повноваження Конституційному Суду щодо процедур стосовно дій, які (як стверджується) порушують Конституцію та ставлять під загрозу державний суверенітет, територіальну цілісність та національну безпеку;
- передбачити прийняття нового закону про службу в органах місцевого самоврядування, оскільки для передачі нових повноважень потрібні кадри.
- вдосконалити положення щодо місцевих фінансів.

Взагалі ці два закони дадуть можливість запустити в новому форматі роботу адміністрацій в нових районах. Разом з цим, треба ухвалити закон про АТУ, який встановить правила, за якими далі можна модернізувати райони і виправляти допущені помилки. Наостанок — внести зміни у Конституцію щодо місцевого самоврядування і територіальної організації влади.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити висновок, що масштабні перетворення, які проводяться в Україні з 2014 року,

мають певний перебіг та успішно виконуються завдяки симбіозу органів усіх гілок влади, експертів, науковців тощо. Практика продемонструвала, що стейкхолдерами реформи на 95% є муніципалітети, громади. Їм потрібні насамперед три речі: діалог як запорука довіри, реформа бюджетних відносин, та забезпечення соціальних пріоритетів розвитку громад.

Для ефективного завершення реформ необхідні важливі кроки, проведення яких дозволить досягти концептуальної мети реформи: уряд і вся влада повинні служити інтересам суспільства, забезпечувати сталий розвиток країни. Для цього потрібно формувати відповідну політику і систематично її реалізовувати.

Список використаних джерел

1. Данилишин Б. М., Пилипів В. В. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України. *Регіональна економіка*. 2016. № 1. С. 5-11.
2. Куйбіда В. С., Іщенко О. М., Ткачук А. Ф. та ін. Нова державна регіональна політика. Київ : Крамар, 2009. 232 с.
3. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання України, 2005. 498 с.
4. Регіональне управління : навч. посіб. / Л. М. Зайцева, С. М. Серьогін, Н. Й. Коніщева [та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Зайцевої. Дніпропетровськ : ДФ УАДУ, 2000. 240 с.
5. Амоша О.І., Харазішвілі Ю.М., Ляшенко В.І. та ін. Модернізація економіки промислових регіонів України в умовах децентралізації управління: монографія / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 300 с.
6. Соціальні ресурси децентралізації управління: механізми мобілізації та ефективного використання / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк, В.П. Вишневецький та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 480 с.
7. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження КМУ від 01.04.2015 року № 333-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення 25.12.2020).
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України у редакції від 14.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 25.12.2020).
9. Врублевський О. Співробітництво територіальних громад: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Інституту громадянського суспільства*. 2016. №40, грудень. С. 18-19.
10. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 року №79-19 (з останніми правками і пропозиціями від 01.01.2017 року). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/79-19/ed20141228>. (дата звернення 25.12.2020).
11. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. №156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення 25.12.2020).
12. Міністерство розвитку громад та територій: Офіційний сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/> (дата звернення 25.12.2020).
13. Бородіна О. А. Реформа державної регіональної політики України: децентралізаційні ризики та шляхи вирішення. *Причорноморські економічні студії: науковий журнал*. 2020. Вип. 53. С. 140-144. doi: <https://doi.org/10.32843/bses.53-21>.
14. Перші кроки новообраних місцевих рад: набір консультаційних матеріалів. Портал Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12985> (дата звернення 25.12.2020).
15. Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування і районних державних адміністрацій: Закон України від 17.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-IX#Text> (дата звернення 25.12.2020).
16. Проект закону про внесення змін до Закону України "Про місцеві державні адміністрації" та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70293 (дата звернення 25.12.2020).
17. Висновок Ради Європи до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні» (#4298). URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/CEGGLEX20205_UKR.pdf (дата звернення 25.12.2020).

References

1. Danylyshyn, B. M., Pylypiv, V. V. (2016). Decentralization in EU countries: lessons for Ukraine. *Regionalna ekonomika – Regional economy*, 1, pp. 5-11 [in Ukrainian].
2. Kuibida, V. S., Ishchenko, O. M., Tkachuk, A. F. et al. (2009). Nova derzhavna rehionalna polityka [New state regional policy]. Kyiv, Kramar [in Ukrainian].
3. Varnalii, Z. S. (Ed.). (2005). Rehiony Ukrainy: problemy ta priorityety sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Regions of Ukraine: problems and priorities of socio-economic development]. Kyiv, Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
4. Zaitseva, L. M., Serohin, S. M., Konishcheva, N. Y. et al. (2000). Rehionalne upravlinnia [Regional management]. Dnipropetrovsk, DF NAPA [in Ukrainian].
5. Amosha, O. I., Kharazishvili, Yu. M., Liashenko, V. I. et al. (2018). Modernizatsiia ekonomiky promyslovykh rehioniv Ukrainy v umovakh detsentralizatsii upravlinnia [Modernization of the economy of industrial regions of Ukraine in terms of decentralization of management]. Kyiv, IIEof NAS of Ukraine [in Ukrainian].
6. Novikova, O. F., Amosha, O. I., Antoniuk, V. P., Vyshnevskiy, V. P. et al. (2018). Sotsialni resursy detsentralizatsii upravlinnia: mekhanizmy mobilizatsii ta efektyvnoho vykorystannia [Social resources of decentralization of management: mechanisms of mobilization and effective use]. Kyiv, IIEof NAS of Ukraine [in Ukrainian].
7. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: Rozporiadzhennia KМУ vid 01.04.2015 roku № 333-r [On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine

№ 333-р of April 1, 2015]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].

8. Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy u redaktsii vid 14.05.2020 r. [On voluntary association of territorial communities: Law of Ukraine as amended on 14.05.2020]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> [in Ukrainian].

9. Vrublevskiy, O. (2016). Spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Cooperation of territorial communities: current state and prospects of development.]. *Visnyk Instytutu hromadianskoho suspilstva – Bulletin of the Civil Society Institute*, 40, pp. 18-19 [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy shchodo reformy mizhbiudzhethnykh vidnosyn: Zakon Ukrainy vid 28.12.2014 roku №79-19 (z ostannimy pravkamy i propozytsiyamy vid 01.01.2017 roku) [On Amendments to the Budget Code of Ukraine on the Reform of Intergovernmental Relations: Law of Ukraine of 28.12.2014 №79-19 (with the latest amendments and proposals of 01.01.2017)]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/79-19/ed20141228> [in Ukrainian].

11. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. №156-VIII [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine of 05.02.2015 №156-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].

12. Ministry of Community and Territorial Development. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/> [in Ukrainian].

13. Borodina, O. A. (2020). Reforma derzhavnoi rehionalnoi polityky Ukrainy: detsentralizatsiini ryzyky ta shliakhy vyrishennia [Reform of the state regional policy of Ukraine: decentralization risks and solutions]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, Issue 53, pp. 140-144. doi: <https://doi.org/10.32843/bses.53-21> [in Ukrainian].

14. Pershi kroky novoobranynkh mistsevykh rad: nabit konsultatsiinykh materialiv [The first steps of newly elected local councils: a set of consultation materials]. *Portal Decentralization*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/12985> [in Ukrainian].

15. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vporiadkuvannia okremykh pytan orhanizatsii ta diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia i raionnykh derzhavnykh administratsii: Zakon Ukrainy vid 17.11.2020 [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Concerning the Regulation of Certain Issues of Organization and Activity of Local Self-Government Bodies and District State Administrations: Law of Ukraine of November 17, 2020]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-IX#Text> [in Ukrainian].

16. Proiekt zakonu pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro mistsevi derzhavni administratsii" ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo reformuvannia terytorialnoi orhanizatsii vykonavchoi vlady v Ukraini [Draft Law on Amendments to the Law of Ukraine "On Local State Administrations" and Some Other Legislative Acts of Ukraine on Reforming the Territorial Organization of Executive Power in Ukraine]. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/web_proc4_1?pf3511=70293 [in Ukrainian].

17. Vysnovok Rady Yevropy do proiektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro mistsevi derzhavni administratsii» ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo reformuvannia terytorialnoi orhanizatsii vykonavchoi vlady v Ukraini» (#4298) [Conclusion of the Council of Europe to the draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On Local State Administrations "and some other legislative acts of Ukraine on reforming the territorial organization of executive power in Ukraine" (# 4298)]. Retrieved from http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/CEGLELEX20205_UKR.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.01.2021

Формат цитування:

Бородина О. А. Актуальні питання реформи децентралізації та адміністративно-територіального устрою. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1 (40). С. 68-73. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).68-73](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).68-73)

Borodina, O. A. (2021). Current Issues of Decentralization Reform and Administrative-Territorial Device. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (40), pp. 68-73. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).68-73](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).68-73)